

August 2005

**Danmarks første rapport
om
implementering af valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets ret-
tigheder vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi**

Indholdsfortegnelse

- I. Indledning
- II. Forbud mod salg af børn, børnepornografi og børneprostitution
- III. Straffeprocessuelle spørgsmål
- IV. Efterforskning mv.
- V. Beskyttelse af børns rettigheder som ofre for forbrydelser
- VI. Forebyggelse af salg af børn, børnepornografi og børneprostitution
- VII. Internationalt samarbejde og bistand
- VIII. Andre internationale instrumenter

I. Indledning

Den 24. juli 2003 ratificerede Danmark den valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi. Protokollen trådte i kraft for Danmark den 24. august 2003 og er offentliggjort i Lovtidende C ved bekendtgørelse nr. 34 af 23. oktober 2003. Protokollen er offentligt tilgængelig i dansk oversættelse på Retsinformations hjemmeside www.retsinfo.dk.

Forud for Danmarks ratifikation af protokollen blev der ved lov nr. 228 af 2. april 2003 gennemført en række ændringer af dansk lovgivning med henblik på at sikre, at dansk ret fuldt ud lever op til forpligtelserne i protokollen. Der blev således foretaget ændringer af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven. Om lovændringerne generelt henvises til Danmarks 3. rapport til FN's Komité for barnets rettigheder.

Protokollen vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi kan påberåbes af borgerne og anvendes af domstolene og andre retsanvendende myndigheder.

Denne rapport afgives til FN's Komité vedrørende barnets rettigheder i henhold til protokolens artikel 12, stk. 1. Rapporten beskriver i de følgende afsnit, hvordan protokollens bestemmelser er implementeret i Danmark.

En effektiv beskyttelse af børn mod salg, børneprostitution og børnepornografi nødvendiggør en indsats på en lang række områder. De relevante tiltag forestås således af en bred kreds af offentlige myndigheder, både på landsplan og lokalt i kommunerne, og i en række tilfælde i samarbejde med NGO'er. Rapporten beskriver relevante tiltag på navnlig følgende ministeriers områder: Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Kulturministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Socialministeriet og Udenrigsministeriet.

Rapporten sendes til Folketingets Retsudvalg og offentliggøres i øvrigt på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk. Rapporten er udarbejdet på dansk og engelsk.

II. Forbud mod salg af børn, børnepornografi og børneprostitution

Forbrydelser mod kønssædeligheden i forhold til børn og unge generelt

I Danmark er den seksuelle lavalder 15 år. Samleje med et barn under 15 år straffes efter straffelovens § 222 med fængsel indtil 8 år. Dette forbud er absolut og gælder således, uanset om der har været anvendt tvang. Hvis barnet har været under 12 år, eller hvis gerningsmanden har skaffet sig samleje ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

Der findes endvidere en række regler, der har til formål at beskytte børn og unge mod overgreb fra personer, som har en særlig stilling i forhold til barnet eller den unge. Det er således strafbart:

- som ansat ved f.eks. børne- eller ungdomshjem at have samleje med nogen, der er optaget i institutionen,
- at skaffe sig samleje ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed (skærpet straf, hvis offeret er under 21 år),
- at have samleje med en person under 18 år, som er den pågældendes adoptiv-, sted- eller plejebarn, eller som man har fået betroet til undervisning eller opdragelse, eller
- at forføre en person til samleje ved groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

De nævnte bestemmelser finder alle tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje, jf. straffelovens § 224, og med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn, jf. straffelovens § 225.

Det er en betingelse for strafansvar efter de nævnte bestemmelser, at gerningsmanden har handlet forsætligt. Gerningsmanden kan dog tillige straffes efter de anførte bestemmelser, selv om han alene har handlet uagtsomt i relation til den krænkede persons alder, men i så fald skal en forholdsmæssig mindre straf anvendes, jf. straffelovens § 226.

Handel med børn

I 2002 blev der ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 indsat en ny bestemmelse om menneskehandel i den danske straffelov. Bestemmelsen er formuleret med udgangspunkt i protokollen til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet (Palermo-konventionen) vedrørende bekæmpelse af handel med mennesker, herunder særligt kvinder og børn, samt EU's rammeafgørelse 2002/629/RIA af 19. juli 2002 om bekæmpelse af menneskehandel.

Bestemmelsen (§ 262 a) kriminaliserer menneskehandel som en selvstændig forbrydelse og omhandler alle aspekter af menneskehandel og den udnyttelse, der ligger bag. Bestemmelsen omfatter den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en

person, hvor der anvendes eller har været anvendt ulovlig tvang efter § 260, frihedsberøvelse efter § 261, trusler efter § 266, retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde, når handlingen er sket med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer. Overtrædelse af § 262 a straffes med fængsel indtil 8 år.

Hvis den forurettede er en person under 18 år, kan der efter § 262 a, stk. 2, straffes for menneskehandel, selv om der ikke har været anvendt de i § 262 a, stk. 1, nævnte tvangsmidler. Det er ligeledes tilfældet, hvis gerningsmanden ved ydelse af betaling eller anden fordel opnår et samtykke til udnyttelsen fra en person, der har myndighed over den forurettede, jf. stk. 2, nr. 2. Også i disse tilfælde er strafferammen fængsel indtil 8 år.

Børneprostitution

Ud over straffelovens § 262 a indeholder den danske straffelov også generelle strafsanktionerede forbud mod fremme og udnyttelse af prostitution (rufferi).

Det er således f.eks. strafbart at holde bordel og at fremme kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand. Endvidere indeholder den danske straffelov i § 228, stk. 2, en særlig bestemmelse om unge under 21 år, hvorefter den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af Danmark, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller er uvidende om formålet, straffes med fængsel indtil 4 år.

Endvidere er der i 1999 indsat en bestemmelse i straffeloven (§ 223 a), som kriminaliserer kunder til prostituerede under 18 år. Efter bestemmelsen straffes den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Straffelovens §§ 224-226, som er nævnt ovenfor, gælder tilsvarende for disse bestemmelser.

Børnepornografi

Strafferetlig beskyttelse mod optagelse og udbredelse af børnepornografi findes i straffelovens §§ 230 og 235.

Efter § 230 er det strafbart at anvende børn under 18 år som pornomodeller. En overtrædelse af bestemmelsen straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år og under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år.

Efter § 235 er det strafbart at udbrede, besidde eller mod vederlag gøre sig bekendt med pornografi, der viser personer under 18 år. Hvis identiteten og alderen på den pågældende er ukendt, er det afgørende for strafbarheden, om den pågældende fremtræder som yngre end 18 år i det pornografiske materiale. Bestemmelsen omfatter såvel fotografier og film som fiktiv børnepornografi.

Straffen for udbredelse er bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder fængsel indtil 6 år, mens straffen for besiddelse mv. er bøde eller fængsel indtil 1 år. Ifølge § 235, stk. 3, er besiddelse dog ikke strafbar, hvis den person, der vises på billedet, er fyldt 15 år og har givet sit samtykke til den pågældendes besiddelse af billedet.

Strafferammerne i §§ 230 og 235 blev senest skærpet ved lovændringen i 2003, jf. ovenfor under pkt. I. En beskrivelse af retspraksis fra april 2005 udarbejdet af Rigsadvokaten viser, at skærpelserne i vidt omfang er slået igennem i praksis.

Forsøg og medvirken

Forsøg og medvirken er i den danske straffelov generelt reguleret i §§ 21 og 23.

Forsøg på at begå en lovovertrædelse er kriminaliseret i straffelovens § 21. Bestemmelsen gælder såvel overtrædelser af straffeloven som af særlove. Forsøg straffes dog kun, hvis lovovertrædelsen kan medføre en straf, der overstiger fængsel i 4 måneder.

Medvirken til en lovovertrædelse er kriminaliseret i straffelovens § 23. Bestemmelsen omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. Strafferammen for medvirken er den samme som for selvstændig overtrædelse af den pågældende bestemmelse.

Strafansvar for juridiske personer

Juridiske personer kan straffes for overtrædelse af straffeloven samt for overtrædelse af de fleste særlove. Juridiske personer kan således straffes for alle de lovovertrædelser, der er omfattet af protokollen.

Strafansvar for en juridisk person forudsætter, at lovovertrædelsen er begået inden for den juridiske persons virksomhed af en person, der er knyttet til den juridiske virksomhed, eller af den juridiske person som sådan. Lovovertrædelsen skal kunne tilregnes personen.

Straffen er i alle tilfælde bøde. Det forhold, at en juridisk person pålægges strafansvar i anledning af en straffelovsovertrædelse, er ikke til hinder for, at den enkeltperson, der har begået overtrædelsen, samtidig pålægges et individuelt strafansvar.

Ved "juridisk person" forstås enhver juridisk enhed, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner, statslige myndigheder og enkeltmandsvirksomheder.

Forældelse

Fristen for forældelse af strafansvaret er som udgangspunkt afhængig af strafferammens længde. Forældelsesfristen er 5 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 4 år, 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 10 år, og 15 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel på bestemt tid. I sager om seksuelt misbrug af børn, herunder bl.a. §§ 222 og 262 a, stk. 2, som er omtalt ovenfor, forældes strafansvaret dog tidligst fra det tidspunkt, hvor den forurettede fylder 18 år.

Adoption

Haagerkonventionen af 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner trådte i kraft i Danmark den 1. november 1997, og Familiestyrelsen under Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er centralmyndighed i henhold til konventionen.

Den danske adoptionslov opfylder de krav, der stilles efter Haagerkonventionen, og bygger ligesom Haagerkonventionen på det grundlæggende princip, at adoptionen skal være til barnets bedste.

Lovens kapitel 5 indeholder regler om formidling af børn til adoption. Det fremgår heraf, at ministeren for familie- og forbrugeranliggender (i praksis Familiestyrelsen) kan give en eller flere private organisationer tilladelse til at yde adoptionshjælp vedrørende børn, som ikke har dansk statsborgerskab. En sådan tilladelse er meddelt to organisationer. Der er i lovens § 31 forbud mod, at andre yder bistand til adoptionsformidling, og overtrædelse heraf kan medføre straf efter lovens § 34.

Efter § 32 i bekendtgørelse nr. 198 af 22. marts 2000 (med senere ændringer) om godkendelse som adoptant er det som det klare udgangspunkt et krav, at adoption af et udenlandsk barn foregår via en af de to organisationer. Familiestyrelsen kan dog under særlige omstændigheder tillade, at adoptionen foregår uden om organisationen, og styrelsen sikrer da, at adoptionen gennemføres lovligt og etisk forsvarligt efter såvel de danske som udenlandske normer.

Familiestyrelsen er overordnet administrativ myndighed på adoptionsområdet og fører sammen med Adoptionsnævnet tilsyn med de formidlende organisationer. Styrelsen påser i den forbindelse organisationernes økonomiske, organisatoriske og vedtægtsmæssige forhold, ligesom styrelsen godkender organisationernes samarbejdspartner i udlandet og behandler klager over organisationerne. Adoptionsnævnet fører tilsyn med organisationernes behandling af sager om ”matchning” af de enkelte børn med adoptanter i Danmark og med organisationernes virksomhed i udlandet.

III. Straffeprocessuelle spørgsmål

Jurisdiktion

Handlinger omfattet af protokollen, som er foretaget i den danske stat eller på dansk skib eller luftfartøj, er undergivet dansk straffemyndighed efter reglerne i straffelovens §§ 6-9.

For så vidt angår de situationer, der er nævnt i protokollens artikel 4, stk. 2, vil der være dansk straffemyndighed for handlinger, som en person, der er dansk statsborger eller er bosat i den danske stat, har foretaget uden for Danmark, for så vidt handlingen er foretaget uden for folkeretligt anerkendt statsområde, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder, eller for så vidt handlingen er foretaget inden for sådant område, hvis den er strafbar også efter den dér gældende lovgivning.

Endvidere vil der uanset gerningsmandens statsborgerskab og bopæl være dansk straffemyndighed i forhold til handlinger, der er foretaget uden for den danske stat, når en uden for folkeretligt anerkendt statsområde foretagen handling krænker nogen, der er dansk statsborger eller er bosat i den danske stat, og handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder.

Handlinger omfattet af protokollen, som er foretaget uden for den danske stat, er også undergivet dansk straffemyndighed uanset gerningsmandens statsborgerskab og bopæl, når udleve-

ring af en sigtet til retsforfølgning i et andet land afslås, fordi den formodede gerningsmand er dansk statsborger, jf. straffelovens § 8, nr. 5 og 6.

Udlevering

Udlevering af lovovertrædere fra Danmark er reguleret i lovebekendtgørelse nr. 110 af 18. februar 1998 med senere ændringer om udlevering af lovovertrædere (udleveringsloven). Med hensyn til udlevering til andre nordiske lande gælder lov nr. 27 af 3. februar 1960 med senere ændringer (nordisk udleveringslov). Udlevering er ikke betinget af en aftale med den pågældende stat.

Efter udleveringsloven er det generelt en betingelse for udlevering til en stat uden for Den Europæiske Union, at handlingen også er strafbar i Danmark.

Med hensyn til udlevering af en udlænding til strafforfølgning eller straffuldbyrdelse i en stat uden for Den Europæiske Union er det endvidere som udgangspunkt en betingelse, at handlingen efter dansk ret kan straffes med fængsel i mindst 1 år. Hvis der er overenskomst herom med den pågældende stat, kan udlevering dog ske, selv om handlingen efter dansk ret alene kan medføre en kortere fængselsstraf.

Er der tale om udlevering af en dansk statsborger til strafforfølgning i en stat uden for Den Europæiske Union, kan udlevering ske (på grundlag af en overenskomst eller i øvrigt hvis særlige hensyn til retshåndhævelsen taler derfor), hvis den pågældende i de sidste 2 år forud for den strafbare handling har haft bopæl i den stat, hvortil udlevering ønskes, og handlingen efter dansk ret kan straffes med fængsel i mindst 1 år, eller hvis handlingen efter dansk ret kan straffes med fængsel i mere end 4 år.

Udlevering til strafforfølgning eller straffuldbyrdelse i en medlemsstat i Den Europæiske Union sker efter reglerne i EU-rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne. Det indebærer bl.a., at der ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed i sager om seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi. Den nordiske udleveringslov giver også en særligt vidtgående adgang til udlevering, bl.a. derved, at der i vidt omfang ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed.

International retshjælp

Grundlaget for danske myndigheders imødekommelse af en anmodning om retshjælp fra en fremmed stat findes i en række internationale konventioner.

Det følger af retspraksis, at retshjælpsanmodninger om efterforskningskridt, f.eks. beslaglæggelse af bevismidler til brug for straffesager i udlandet, kan iværksættes med hjemmel i retsplejeloven eller dennes analogi. En retshjælpsanmodning vil således kunne imødekommes, hvis foranstaltningen ville kunne foretages i en tilsvarende straffesag her i landet.

Som for udlevering gælder der særlige regler for imødekommelse af retshjælpsanmodninger og behandlingen heraf mellem EU-medlemsstaterne samt mellem de nordiske lande.

Beslaglæggelse, konfiskation og lukning

Beslaglæggelse kan foretages efter reglerne i retsplejelovens kapitel 74. Beslaglæggelse kan bl.a. foretages til sikring af bevismidler, til sikring af det offentliges krav på sagsomkostninger, konfiskation og bøde samt til sikring af forurettedes krav på tilbagelevering eller erstatning.

Regler om konfiskation findes i straffelovens §§ 75-77 a. Udbyttet ved en strafbar handling eller et hertil svarende beløb kan konfiskeres i medfør af § 75. Der kan også ske konfiskation af genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en strafbar handling, genstande, der er frembragt ved en strafbar handling, og genstande, med hensyn til hvilke der i øvrigt er begået en strafbar handling, eller et beløb svarende til deres værdi, hvis det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, eller særlige omstændigheder i øvrigt taler derfor. Endvidere kan der ske konfiskation af genstande, som på grund af deres beskaffenhed i forbindelse med andre foreliggende omstændigheder må befrygtes at ville blive brugt ved en strafbar handling, hvis det må anses for påkrævet for at forebygge den strafbare handling.

En af politiets opgaver er at bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold. I den forbindelse kan politiet bl.a. midlertidigt afspærre et område for at sikre beviser, herunder midlertidigt lukke lokaler, der er benyttet til at begå lovovertrædelser.

IV. Efterforskning mv.

Bekæmpelse af børnepornografi på Internettet

Der er i Rigspolitechefens regi etableret en særlig IT-efterforskningssektion, der bl.a. yder bistand med henblik på efterforskning af strafbare forhold begået på Internettet, herunder særligt i sager vedrørende børnepornografi.

Inden for de seneste to år er IT-efterforskningssektionen blevet styrket betydeligt, herunder gennem tilførslen af yderligere personaleressourcer i form af bl.a. civile IT-eksperter.

Anmeldelse om strafbare forhold, der er begået under anvendelse af IT, herunder distribution mv. af børnepornografisk materiale på internettet, kan indgives elektronisk direkte til Rigspolitiets IT-efterforskningssektion, der herefter har mulighed for at foretage visse uopsættelige efterforskningsskridt.

I løbet af foråret 2004 foretog Rigspolitichefen i samarbejde med politikredsene to målrettede aktioner mod personer, der mistænkte for at besidde og distribuere børnepornografisk materiale. Aktionerne fik navnene "Mjølner" og "Enea".

Efterforskningen i "Mjølner"-aktionen blev gennemført på baggrund af informationer fra amerikanske myndigheder, der bl.a. dokumenterede, hvorledes danske betalingskort havde været anvendt til indkøb af børnepornografisk materiale. Den 30. marts 2004 blev der på denne baggrund gennemført en koordineret politiaktion mod 119 mistænkte personer i Danmark.

Baggrunden for "Enea"-aktionen var en række henvendelser fra politikredsene, offentligheden, Red Barnet og udenlandske politimyndigheder om distribution af børnepornografi under anvendelse af fildelingssystemer på internettet. Rigspolitichefen udviklede i samarbejde med det norske Datakrimcenter et computerprogram, der kunne afsløre brugere, der havde stillet børnepornografisk materiale til rådighed for andre via fildelingssystemer på internettet. Efterforskningen identificerede 35 danske mistænkte, og fra en tilsvarende aktion i Italien modtog dansk politi oplysninger om yderligere otte mistænkte personer i Danmark. Den 25. maj 2004 gennemførte norsk og dansk politi en koordineret politiaktion mod de mistænkte personer.

Senest er der i foråret 2005 - inden for rammerne af det europæiske politisamarbejde - gennemført en aktion under navnet "Callidus", der ligesom "Enea"-aktionen har rettet sig mod distribution af børnepornografi under anvendelse af fildelingssystemer på internettet. Som led i denne aktion er der identificeret to danske mistænkte, og disse sager er nu sendt til nærmere efterforskning i de relevante politikredse.

Bekæmpelse af handel med børn og børneprostitution

Bekæmpelse af handel med børn og børneprostitution indgår som et led i politiets indsats med henblik på bekæmpelse af menneskehandel og er et område, der prioriteres højt inden for politiet - både nationalt og internationalt.

Menneskehandel er således et af de kriminalitetsområder, som er undergivet systematisk politimæssig monitoring ved Rigspolitiets Nationale Efterforsknings-støttecenter (NEC). Den systematiske politimæssige monitoring indebærer bl.a., at politikredsene løbende skal indberette samtlige foreliggende oplysninger, der kan være af betydning for bekæmpelsen af menneskehandel med henblik på seksuel udnyttelse, hvorefter oplysningerne bearbejdes og analyseres.

Ved enhver efterforskning inden for de kriminalitetsområder, der er undergivet systematisk politimæssig monitoring på nationalt plan, herunder menneskehandel, kan politikredsene indhente oplysninger fra NEC, ligesom NEC på eget initiativ videregiver oplysninger, der skønnes at være af interesse for politikredsens arbejde med at modvirke og opklare den relevante kriminalitet, eller som i øvrigt skønnes at være af betydning for politikredsens opgaver.

Relevante oplysninger og analyser videregives så hurtigt som muligt fra NEC til den berørte politikreds til brug for de videre overvejelser om iværksættelse af en konkret politimæssig indsats. Operative og taktiske planer på baggrund af oplysningerne fra NEC udarbejdes i givet fald af politikredsen i samarbejde med NEC.

Det bemærkes, at Rigspolitichefen kun i et enkelt tilfælde har modtaget indberetning fra politikredsene inden for monitoreringssystemet om en sag, hvor den forurettede var under 18 år.

I sager om menneskehandel yder NEC desuden rejsehøjsassistance til politikredsene med henblik på efterforskningen af konkrete sager. Det bemærkes i den forbindelse, at usikkerhed om et offers faktiske alder ikke er til hinder for, at der iværksettes strafferetlig efterforskning, herunder efterforskning rettet mod at fastslå ofrets alder.

NEC yder herudover bistand til politikredsene med henblik på vidnebeskyttelse, agentvirksomhed, gennemførelse af observationer, herunder som led i kontrollerede leverancer, brug af teknisk overvågnings- og aflytningsudstyr, ligesom NEC råder over en særlig aktionsstyrke og forhandlergruppe med henblik på løsning af bl.a. gidselsituationer. Disse former for assistance kan ligeledes være relevante i sager vedrørende menneskehandel.

Supplerende kan det oplyses, at der er udpeget kontaktpersoner i politikredsene for så vidt angår udnyttelse i forbindelse med prostitution. Ordningen med kontaktpersoner er bl.a. etableret med henblik på at sikre et effektivt samarbejde med relevante NGO'er. I forbindelse med introduktionen af kontaktpunktsordningen afholdt Rigspolitichefen i marts måned i år et seminar om kvindehandel med deltagelse af politikredsens kontaktpersoner og NGO'er.

I tilknytning til kontaktpunktsordningen har Rigspolicechefen ansat en antropolog, der i det daglige er tilknyttet NEC. Antropologens opgave er bl.a. at formidle samarbejdet mellem kontaktpersonerne i politikredsene og NGO'er. Herudover yder antropologen bistand til politikredsene i sager vedrørende ofre, der er blevet udnyttet i forbindelse med prostitution.

Udsendelse

I sager vedrørende udlændinge, som ikke har ret til at opholde sig her i landet, er det politiets opgave at sørge for udsendelse.

Har udlændingen ingen rejselegitimation, bistår politiet med at fremskaffe en sådan. Dette kan ske ved, at politiet retter henvendelse til landets repræsentation her i landet eller til myndighederne i hjemlandet via en dansk repræsentation i udlandet.

Politiet har også mulighed for at bistå med at arrangere selve udrejsen ved at planlægge rejseroute og indkøbe (og eventuelt betale) billet og andre rejseudgifter.

Politiet kan endvidere ledsage udlændingen på selve rejsen, hvis omstændighederne taler for det.

Inden en udrejse finder sted, er politiet indstillet på at give meddelelse til udlændingens pårørende, sociale myndigheder eller andre i det pågældende land om ankomsttidspunktet til landet. Dette forudsætter, at de relevante kontaktadresser mv. er til rådighed for politiet.

V. Beskyttelse af børns rettigheder som ofre for forbrydelser

a. Straffeproces

I den danske retsplejelov findes en række regler om gennemførelsen af straffesager, herunder sager om seksuelt misbrug af børn. Langt de fleste strafbare handlinger, herunder de, der er relevante i forhold til protokollen, er undergivet offentlig påtale, hvorfor efterforskning og retsforfølgning ikke er afhængig af en anmeldelse fra forurettede eller andre.

Bistandsadvokat og erstatning

Det følger af retsplejelovens § 741 a, at retten skal beskikke en advokat for den, der er forurettet i visse sagstyper, herunder sager om visse sædelighedsforbrydelser samt straffelovens § 262 a, hvis den pågældende fremsætter begæring herom. Beskikkelse kan alene afslås, hvis lov-

overtrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Hvis der er tale om voldtægt, herunder af børn, eller incest mv., sker beskikkelse, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det.

Inden den forurettede afhøres første gang, skal politiet vejlede den forurettede om reglerne om beskikkelse af en advokat. Vejledningen skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring. Fremsætter den forurettede ikke selv begæring om beskikkelse, kan der efter politiets begæring beskikkes en advokat for den forurettede under efterforskningen.

Bistandsadvokaten, som betales af staten, har til opgave at varetage den forurettedes interesser under sagen, herunder et evt. erstatningskrav mod skadevolder. Bistandsadvokaten har adgang til at overvære afhøringer af den forurettede hos politiet og i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede. Bistandsadvokaten har endvidere adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt i sagen.

Hvis et erstatningskrav ikke tages under påkendelse under straffesagen, kan den forurettede anlægge en civil erstatningssag og har i den forbindelse mulighed for at ansøge om fri proces til dækning af sagsomkostningerne.

I medfør af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser kan en person, der har lidt personskade som følge af en straffelovsovertrædelse begået i Danmark, opnå erstatning og godtgørelse fra staten. Det er gratis at indgive ansøgning herom.

Ordningen er subsidiær på den måde, at staten ikke udbetaler erstatning, hvis skaden erstattes af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse. Erstatning kan ydes, selv om gerningsmanden er ukendt eller ikke kan findes. Erstatningsbeløbet fastsættes efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

Videoafhøring

Ved lov nr. 228 af 2. april 2003 blev der indsat en udtrykkelig hjemmel i retsplejeloven til, at videoafhøringer af børn kan anvendes som bevis under domsforhandlingen, samt en bestemmelse om, at den mistænkte eller sigtede ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen af barnet, men i stedet skal have adgang til efterfølgende at gøre sig bekendt med indholdet heraf samt mulighed for at anmode om genafhøring af barnet. Der skal i givet fald – inden videoafhøringen – beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen. Forsvareren skal være til stede under videoafhøringen.

Ved denne ordning undgås, at barnets kendskab til den mistænkte eller sigtedes tilstedeværelse bevirker, at barnet bliver nervøst og ikke kan eller tør forklare om det passerede. Barnet undgår endvidere den psykiske belastning, det kan være at have viden om, at den sigtede eller mistænkte overværer afhøringen om overgrebet.

Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 2/2003 fastsat retningslinier for videoafhøring af børn i sædelighedssager.

Af retningslinierne fremgår bl.a., at politiet skal underrette de sociale myndigheder, når en person under 15 år som forurettet eller vidne skal afhøres i en sag om seksuelle overgreb, idet de sociale myndigheder i disse tilfælde skal sende en repræsentant til afhøringen. Repræsentanten skal under afhøringen hos politiet støtte barnet og påse, at afhøringen foregår med en skånsomhed, der er afpasset sagens karakter og barnets alder.

Videoafhøringer af børn i sager om seksuelle overgreb skal foretages af særligt uddannede polititjenestemænd.

Den polititjenestemand, der skal foretage videoafhøringen, skal have en grundig orientering om sagen og om barnets personlige forhold og skal have adgang til sagens akter. Polititjenestemanden bør forud for afhøringen aflægge besøg hos barnet i hjemmet for at få et indtryk af barnet og dets sproglige udvikling og for at præsentere sig for barnet og orientere barnet om, hvor og under hvilke former afhøringen skal foregå, ligesom spørgsmålet om, hvem der skal ledsage barnet i afhøringslokalet, kan drøftes. Det nærmere indhold i afhøringen må ikke drøftes med barnet forud for videoafhøringen.

Når der foretages videoafhøring, bør normalt kun barnet, der skal afhøres, afhøreren samt enten bisidderen fra socialforvaltningen eller en anden ”tryghedsskabende” person være til stede i afhøringslokalet. Endvidere kan der være en tolk til stede, hvis der er behov for tolkebistand. Hvis et større barn har udtrykt ønske om ikke at have en ledsager med i afhøringsrummet, eller hvis der er en anden ”tryghedsskabende” person til stede sammen med barnet i afhøringslokalet, bør bisidderen fra socialforvaltningen overvære afhøringen fra monitorrummet og herfra påse, at afhøringen foregår med den fornødne skånsomhed.

Bisidderen eller den ”tryghedsskabende” person, der skal være til stede i afhøringslokalet, bør forud for afhøringen vejledes om at forholde sig neutral i forhold til denne.

I regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn fra 2003 (se nedenfor, pkt. VI, pkt. a) blev det tilkendegivet, at de nye retningslinjer for den praktiske gennemførelse af videoafhøring af børn skulle følges op, således at der på grundlag af de første 1½ års erfaringer udarbejdes en redegørelse om gennemførelsen af straffesager om seksuelt misbrug af børn. Justitsministeriet anmodede i den forbindelse om, at Rigsadvokaten udarbejdede en redegørelse som nævnt i handlingsplanen. Med henblik herpå har Rigsadvokaten i *Rigsadvokaten Informerer* nr. 18/2003 fastsat retningslinjer om indberetning vedrørende sager om seksuelt misbrug af børn.

På baggrund af indberetningerne og udtalelser fra politikredsene og statsadvokaterne har Rigsadvokaten i samarbejde med Justitsministeriets Forskningsenhed udarbejdet en redegørelse om straffesager om seksuelt misbrug af børn samt videoafhøring af børn i sådanne sager efter lovændringen i 2003.

Det fremgår af redegørelsen, at der i enkelte tilfælde har været visse problemer i forbindelse med videoafhøring af børn eller i forbindelse med videoafhøringslokaler mv. Det er dog Rigsadvokatens opfattelse, at de praktiske vanskeligheder, der har vist sig efter gennemførelsen af lovændringen i 2003 – tiden, der er gået fra afhøringen, til den sigtede har gennemset denne, videooptagelsernes dårlige kvalitet osv. – er af en karakter, som det er forholdsvis enkelt at afhjælpe, og der er nu taget skridt til, at dette sker. I øvrigt er det Rigsadvokatens opfattelse, at undersøgelsen viser, at der generelt ikke er vanskeligheder ved at gennemføre efterforskningen, herunder videoafhøringer, eller den retlige behandling af sager om sædelighedskriminalitet, hvor den forurettede er et barn.

Beskyttelse af ofres privatliv

Under efterforskningen har alene sagens parter adgang til sagsakterne. Poli og anklagemyndighed er underlagt tavshedspligt i forhold til oplysninger om bl.a. enkeltpersoners personlige forhold, som de bliver bekendt med i forbindelse med sagens behandling.

Retsmøder holdes som udgangspunkt for åbne døre. Retten kan dog beslutte, at et retsmøde helt eller delvist skal holdes for lukkede døre, så kun personer, der er involveret i sagen, må være til stede. Forklaringer afgivet i et lukket retsmøde må ikke refereres offentligt. Retten kan bl.a. beslutte, at dørene skal lukkes, hvis sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, hvis sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller hvis sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages på afgørende måde at hindre sagens oplysning. Retten har også under nærmere angivne betingelser mulighed for at nedlægge referatforbud, hvilket betyder, at der ikke må

refereres fra (dele af) en sag, der i øvrigt foregår for åbne døre, eller at nedlægge navneforbud, hvilket indebærer, at den pågældendes identitet ikke må offentliggøres.

Hvis det antages at være uden betydning for den tiltaltes forsvar, og hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet, kan retten beslutte, at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, samt, hvis der er grund til at antage, at vidnet eller vidnets nærmeste vil blive udsat for alvorlig fare, hvis tiltalte får kendskab til vidnets identitet, at den tiltalte skal forlade retslokalet, mens vidnet afhøres. Også i tilfælde, hvor vidnets navn, stilling og bopæl ikke hemmeligholdes, kan den forurettede eller bistandsadvokaten anmode retten om at beslutte, at den tiltalte skal forlade retssalen, mens den forurettede afgiver forklaring. Ved afgørelsen heraf vil retten lægge vægt på, om særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring fra vidnet ellers ikke kan opnås. I begge tilfælde gøres den tiltalte efterfølgende bekendt med indholdet af den forklaring, der er afgivet.

I sager om voldtægt, herunder af børn, eller incest mv. kan retten på anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne bl.a. i situationer, hvor der opstår spørgsmål om et vidnes sikkerhed, allerede forud for domsforhandlingen træffe afgørelse om de ovenfor angivne foranstaltninger. I sådanne sager skal anklagemyndigheden senest, når bevisfortegnelsen sendes til retten, underrette retten og forsvareren om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål.

Endelig kan det nævnes, at der efter retsplejelovens § 1017 b kan pålægges bødestraf, hvis en person i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet.

b. Andre beskyttelsestiltag

Vidnebeskyttelse

Rigspolitechefen har udarbejdet et egentligt vidnebeskyttelsesprogram, som ud over flytning og etablering af ny bolig samt nyt arbejde, bl.a. kan indebære et fuldstændigt identitetsskifte med nyt navn og nyt telefonnummer. For at gøre identitetsskiftet effektivt er det nødvendigt, at vidnet afbryder enhver kontakt til sin tidligere omgangskreds og med sin familie (bortset fra f.eks. forældre og eventuelle søskende, der typisk ville flytte med vidnet), og at vidnet forsynes med personlige papirer i det nye navn (herunder f.eks. dåbsattest og eksamensbeviser) samt en troværdig fortid, som ikke umiddelbart kan afsløres som urigtig.

Uddannelse af politipersonale

Arbejdet med børn og unge indgår som en del af politiets grundlæggende uddannelse på Politiskolen, ligesom der efterfølgende er mulighed for at modtage videreuddannelse på området.

Rigspolitichefen er ikke bekendt med tilfælde, hvor det i Danmark har været relevant at træffe særlige forholdsregler med henblik på beskyttelse af personer eller organisationer, der er involveret i forebyggelse af børneprostitution mv. eller i beskyttelse og rehabilitering af ofre for sådanne forbrydelser.

Indberetningscirkulære

Som en opfølgning på bl.a. regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn (se afsnit VI, pkt. a) har Justitsministeriet udarbejdet et nyt cirkulære om indberetning om straffesager mod ansatte i den offentlige forvaltning mv. samt indberetning om særlige straffesager mod visse personer med beskæftigelse uden for den offentlige forvaltning. Det nye cirkulære erstatter et cirkulære fra 1966.

Som den væsentligste nyskabelse indeholder det nye cirkulære bestemmelser om indberetning om særlige straffesager mod visse private personer, der som led i en ansættelse har direkte kontakt med børn under 15 år. Bestemmelserne har til hensigt at sikre, at politiet foretager indberetning til Rigsadvokaten, hvis privatansatte personer – herunder personer, der har påtaget sig ulønnet arbejde f.eks. i en idræts- eller spejderforening – der gennem ansættelsen har direkte kontakt med mindreårige børn, bliver sigtet, tiltalt eller dømt for overgreb mod børn.

På grundlag af de indberetninger, der indsendes til Rigsadvokaten, underretter denne vedkommende arbejdsgiver om sagen, når kendskab til sagen må antages at være af væsentlig betydning for ansættelsen, og de hensyn, som taler for at underrette arbejdsgiveren, klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningerne angår. Det er således forudsat, at Rigsadvokaten i hvert enkelt tilfælde konkret vurderer, om betingelserne for at underrette arbejdsgiveren må anses for at være opfyldte. Hvis der er rejst sigtelse mv. for overgreb mod børn, og den pågældende ansatte gennem sin beskæftigelse har den forudsatte direkte kontakt med mindreårige børn, må betingelserne for underretning dog formentlig anses for altid at være til stede.

Underretning til myndighederne

Efter lov om social service § 36 er der en generel underretningspligt for borgere, der bliver opmærksom på, at et barn bliver udsat for overgreb. I § 35 er der en skærpet pligt for offent-

ligt ansatte til at underrette kommunen, hvis de kommer i kontakt med et barn eller en ung, der er udsat for seksuelle overgreb eller er havnet i prostitution.

Finder barnets eller den unges kommune grund til at tro, at barnet eller den unge udsættes for seksuelle overgreb eller er havnet i prostitution, skal kommunen iværksætte en grundig undersøgelse for at få belyst barnets eller den unges forhold.

Hvis kommunen finder, at det er nødvendigt med en særlig indsats for at støtte eller beskytte barnet eller den unge, skal der iværksættes støtteforanstaltninger. Støtteforanstaltninger kan omfatte psykologhjælp, anbringelse uden for hjemmet, familiebehandling og lignende. Kommunen har en forpligtelse til at tilgodese alle barnets eller den unges interesser, mens en eventuel sag verserer.

Sundhedsområdet

På det sundhedsmæssige område er der i tilknytning til Rigshospitalet oprettet et videnscenter benævnt Team for Seksuelt Misbrugte Børn (SMB), som har en modtage- og undersøgelsesfunktion for børn, der har været eller frygtes at have været udsat for seksuelle overgreb. Centret indhenter derudover viden og udfører forskning vedrørende undersøgelse og behandling af seksuelt misbrugte børn, ligesom det varetager rådgivning af offentlige myndigheder og bidrager til den årlige afrapportering på området, der varetages af Videnscenterfunktion om Sociale Indsatser vedrørende Seksuelle Overgreb mod børn (SISO), jf. nedenfor, afsnit VI.

Med virkning fra den 1. april 2005 kan personer, der, inden de fyldte 18 år, har været ofre for incest eller andre seksuelle overgreb, efter lægehenvielse modtage tilskud efter sygesikringsloven til psykologbehandling.

Den offentlige sygesikring yder for denne gruppe på lige fod med de øvrige grupper, der er berettiget til tilskud til psykologbehandling efter sygesikringsloven, et tilskud på 60 pct. af de i overenskomst mellem Sygesikringens Forhandlingsudvalg og Dansk Psykolog Forening fastsatte honorarer pr. konsultation. Tilskud ydes for indtil 12 konsultationer pr. behandlingsforløb.

Tilskud til psykologbehandling er et supplement til eksisterende behandlingsmuligheder. Den alment praktiserende læge kan derfor stadig, hvis han eller hun skønner, at denne ordning ikke er tilstrækkelig, henvise til andre behandlingstilbud i f.eks. psykiatrien.

VI. Forebyggelse af salg af børn, børnepornografi og børneprostitution

a. Det sociale område

Handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn

I 2003 offentliggjorde regeringen en handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, der indeholdt en række tiltag med hensyn til forebyggelse, støtte til ofrene og strafforfølgning af gerningsmændene.

På Socialministeriets område er der etableret et videnscenter, Videnscenter for sociale indsatser mod seksuelt misbrug af børn, *SISO*, der skal kigge på den socialfaglige indsats i kommuner og amter. *SISO* har i 2005 oprettet en telefonrådgivning, der primært retter sig mod kommunerne, men hvor alle kan ringe og få rådgivning om seksuelle overgreb på børn og unge. *SISO* er endvidere i færd med at lave et inspirationskatalog til kommunerne, således at alle kommuner arbejder hen imod at få udarbejdet retningslinier og et beredskab med henblik på håndtering af seksuelle overgreb på børn og unge.

Regeringen har i 2005 igangsat 2 undersøgelser, der skal kortlægge omfanget og karakteren af seksuelle overgreb på handicappede og anbragte børn og unge. Undersøgelserne forventes afsluttet i 2007. Undersøgelserne skal munde ud i en række anbefalinger til forebyggelse af seksuelle overgreb på udsatte børn og unge.

I 2004 udsendte regeringen en håndbog om hjælp til børn og unge gennem dialog og samarbejde med forældrene. Håndbogen omhandler reglerne for tavshedspligt og videregivelse af oplysninger. Derudover beskrives det tværfaglige samarbejde på tværs af faggrænser og myndigheder. Håndbogen skal bidrage til at styrke indsatsen over for udsatte børn og unge, således at de får den rette hjælp. Dette omfatter også de situationer, hvor et barn eller en ung er udsat for seksuelle overgreb.

Betalt seksuel udnyttelse af børn og unge

Betalt seksuel udnyttelse af unge under 18 år optræder stort set ikke i de traditionelle prostitutionsformer. I stedet tyder undersøgelser på, at kontakten mellem en kunde og den unge sker enten gennem kammerater og bekendte eller via internettet eller tilfældige, som de møder i byen.

På baggrund af undersøgelser blandt unge skolesøgende antages det, at cirka 1,4 % af unge 15-17-årige en eller flere gange har været seksuelt udnyttet mod betaling. Det svarer til, at ca. 2.500 unge mindst en gang er blevet seksuelt udnyttet mod betaling. Tallet dækker udelukken-

de unge i det almindelige uddannelsessystem. Unge uden for det almindelige uddannelsessystem og med sociale og indlæringsmæssige vanskeligheder findes der ikke tal for.

Handlingsplanen "Et andet liv"

Regeringen offentliggjorde i april 2005 en handlingsplan til bekæmpelse af prostitution. En del af handlingsplanen indeholder anbefalinger til en forebyggende indsats over for udsatte unge. Indsatsen blandt unge er primært rettet mod udsatte unge, der er anbragt uden for hjemmet. Målet er overordnet set at opkvalificere det eksisterende arbejde i døgninstitutioner og lignende for at få afdækket omfanget og karakteren af seksuel udnyttelse af udsatte unge mod betaling eller naturalier.

Ud over de nævnte indsatsområder, som iværksættes, indgår det også i handlingsplanen, at der skal oprettes en specifik telefon- og internetrådgivning. Også denne rådgivning skal forankres i kompetencecentret.

I handlingsplanen "Et andet liv" er der følgende anbefalinger vedrørende de udsatte unge:

- **Undersøgelser**
Der igangsættes en undersøgelse om omfanget og karakteren af seksuel udnyttelse (mod betaling eller naturalier) af udsatte unge. Denne undersøgelse skal besvare følgende spørgsmål:
 - Hvor mange udsatte unge lader sig udnytte mod betaling eller naturalier?
 - Hvorfor det sker, hvordan det sker, og hvad der sker efter udnyttelsen?Målet med undersøgelsen er følgende:
Den indhentede viden skal bruges til at målrette og kvalificere arbejdet med de udsatte unge.

- **Kvalificering af arbejdet i døgninstitutioner**
Personale, der arbejder med udsatte unge under 18 år, skal efteruddannes i opsporing af prostitutionslignende adfærd og i, hvordan emnerne sex, grænser og følelser kan indgå i det daglige arbejde med de unge.

I dag inddrages temaet prostitution typisk ikke i det pædagogiske arbejde på døgninstitutioner og andre steder, der arbejder med udsatte unge, til trods for at de udsatte unge er mere i risiko for at indgå i prostitutions-lignende relationer end andre unge. Der er derfor behov for at skærpe personalets opmærksomhed og indsats på området.

Efteruddannelsen skal for det første gå ud på at uddanne personale i at tyde signaler om, at de unge indgår i prostitutionslignende relationer. For det andet skal personalet uddannes i at kunne tale med de unge om sex, følelser og de unges egne grænser. Mange af de unge vil have oplevet at få overskredet deres grænser, og det er vigtigt, at den unge får hjælp til at genfinde disse grænser.

- **Psykologhjælp**

Der afsættes en pulje til psykologbehandling af de udsatte unge, som er eller har været på vej ind i prostitution. Ofte vil den unges problemer være så massive, at der også er brug for professionel psykologhjælp, for at den unge kan ændre sit adfærdsmønster.

Indsatsen, der igangsættes på baggrund af anbefalingerne i handlingsplanen, forankres primært i et landsdækkende kompetencecenter om prostitution. Det landsdækkende kompetencecenter skal samle og råde over en bred ekspertise og sørge for gennemførelsen af de anbefalede aktiviteter. Kompetencecentret forankres i Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte, og dette center er i øjeblikket i gang med at oprette det landsdækkende kompetencecenter.

Handel med børn

I 2000 blev der nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der skulle udvikle initiativer til at bekæmpe handel med mennesker. I december 2002 præsenterede den danske regering en 3-årig handlingsplan til bekæmpelse af kvindehandel 2003-2006.

Der er afsat 30 millioner kroner til gennemførelse af planen. Handlingsplanen har fokus på:

- Støtte til ofrene
- Initiativer til forebyggelse af handel

I tillæg hertil har politiet som nævnt ovenfor i afsnit IV sat fokus på handel ved at udpege en kontaktperson i hvert politidistrikt (54 i alt). Politiet har også ansat en koordinator for handel, der er ansvarlig for at træne kontaktpersonerne, og som fungerer som kontaktperson mellem NGO'erne og politiet.

Den tværministerielle arbejdsgruppe arbejder nu på at inkludere tiltag til beskyttelse og støtte af børn, der er blevet handlet, i handlingsplanen om bekæmpelse af kvindehandel.

De danske myndigheder har lavet en aftale med NGO'en "Tjek Punkt" og har etableret et akutheredskab, der gør det muligt at indkvartere et mindre antal børn, der er blevet handlet, i København.

I 2004 kortlagde Integrationsministeriet, Justitsministeriet og Socialministeriet over for Folketingets Socialudvalg omfanget og problemstillingerne med handel med børn til Danmark. Kortlægningen kan findes på www.ft.dk. I 2003 lavede den danske afdeling af Red Barnet rapporten "Trafficking af børn til Danmark". Rapporten kan findes på www.redbarnet.dk.

b. Beskyttelse af børn og unge i forhold til internettet og ny teknologi

Medierådet for Børn og Unge er en statsinstitution under Kulturministeriet, som bl.a. har til opgave at vejlede og oplyse forældre m.fl. om egnetheden af film og medier for børn og unge. Som en del af EU Safer Internet Action Plan Medierådet for Børn og Unge har siden 2002 også arbejdet med beskyttelse af børn og unge i forhold til internettet og ny teknologi.

Medierådet deltog i projektet "Safety, Awareness, Facts and Tools" (SAFT) fra 2002 til 2004 i samarbejde med Irland, Island, Norge og Sverige. Projektet blev støttet af EU Safer Internet Action Plan og havde som mål at udbrede kendskab til sikker brug af internet for børn og unge, forældre, lærere og andre. Det omfattede syv centrale samarbejdspartnere i de fem lande, herunder statslige myndigheder, frivillige organisationer og relevante brancheorganisationer.

SAFT indeholder en forskningsundersøgelse og en informationskampagne. Forskningsundersøgelsen har kortlagt forældres viden om børns brug af Internettet og undersøgt børns brug af Internettet.

På baggrund af disse forskningsundersøgelser er der udformet informationskampagner, der henvender sig til børn, unge, forældre og lærere. På webportalen www.medieraadet.dk ligger blandt andet undervisningsmateriale og gode råd til forældre, "Sikker Surf - 10 Tips".

En del af SAFT har bl.a. også været at forebygge seksuelle overgreb mod børn og unge samt udnyttelse af mindreårige. Der er blevet lagt særlig vægt på at lære børn, hvordan:

- de beskytter deres personlige informationer og undgår at give dem videre på internettet
- de skal benytte chatrum
- de kan være kildekritiske

Der er udviklet et undervisningsmateriale med hjemmeopgaver, som børn kan løse sammen med deres forældre for at starte en dialog, hvor børn og forældre kan tale om, hvilke regler

der skal gælde for brug af internet i hjemmet, og hvad børn skal gøre, hvis de oplever noget ubehageligt eller grænseoverskridende på nettet.

Siden 2004 har Medierådet fungeret som videnscenter med udnævnelserne ”Awareness Node Denmark” under EU Safer Internet Action Plan. Medierådet har herunder indgået partnerskab med 18 andre lande, som tilsammen danner et europæisk netværk af videnscentre om sikker brug af internet og ny teknologi for børn og unge. Dette netværk koordineres af Insafe (se www.saferinternet.org). I forhold til arbejdet med SAFT har Medierådets opgaver nu udviklet sig til at sætte fokus på samarbejdet med myndigheder og brancheorganisationer inden for IT.

Medierådet fungerer som videnscenter for sikker brug af internet og ny teknologi for børn og unge med ansvar for:

- at afholde kampagner
- at udarbejde undervisningsmateriale
- at afholde forebyggende aktiviteter
- at organisere den nationale begivenhed for Safer Internet Day, som er en del af opmærksomhedskampagnen under Insafe, som siden 2004 er en årlig begivenhed verden over
- at styrke forældre og lærere i viden om sikker brug af internet, mobil og online computerspil
- at samarbejde med myndigheder, børne- og brancheorganisationer, forskningsinstitutioner, uddannelsesinstitutioner samt frivillige organisationer
- at skabe et nationalt netværk med henblik på at styrke opmærksomheden og samarbejdet mellem væsentlige partnere
- at udveksle og udbrede informationer på europæisk og internationalt niveau via Insafe netværket i form af deltagelse på konferencer og træningsseminarer samt udsende nyhedsbreve og producere interviews og webartikler

Medierådet arbejder tæt sammen med Red Barnet omkring anmeldelse af ulovligt indhold på nettet med direkte link fra Medierådets website samt omkring sikkerhed på chat, messenger og mobil. Som en del af kampagnen informerer Medierådet om Red Barnets nylancerede site www.sikkerchat.dk, som er særligt udviklet til børn i graduerede aldersgrupper samt voksne.

Særligt med hensyn til børnepornografisk materiale på internettet kan det oplyses, at det siden 1998 har været muligt at anmelde mulige fund af børnepornografisk materiale til Red Barnets Hotline, der, såfremt der findes at være tale om sådant materiale, videreformidler anmeldelsen

til politiet. Red Barnets Hotline har desuden et løbende samarbejde med Rigspolitiets Efterforskningsstøttecenter for IT-kriminalitet og Internetbranchen.

Desuden har Medierådet samarbejdet med Red Barnet, Undervisningsministeriet, Discus Communication og Microsoft Danmark om udviklingen af undervisningspræsentation for skoleklasser om sikkerhed på nettet. Denne præsentation nåede ud til 200 skoler i landet. Samarbejdet skete som en del af en landsdækkende kampagne "Netsikker Nu!", som var organiseret af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og blev afholdt den 10. marts 2005.

d. Ansættelse af personer til at arbejde med børn

Folketinget har den 16. juni 2005 vedtaget kulturministerens lovforslag om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale mv. (L 157). Loven træder i kraft den 1. juli 2005.

Formålet med loven er at skabe grundlag for en yderligere styrkelse af indsatsen over for seksuelle overgreb mod børn under 15 år.

Lovforslaget indfører en pligt for offentlige forvaltningsmyndigheder og for private fysiske og juridiske personer til at indhente en børneattest, når f.eks. daginstitutioner, skoler, spejderklubber og idrætsforeninger skal hyre personer, der vil få direkte kontakt med børn under 15 år. Ifølge de gældende regler kan børneattester indhentes på frivillig basis. Børneattesten indhentes hos Rigspolitietschefen efter forudgående samtykke fra vedkommende.

En børneattest indeholder oplysninger om afgørelser (dvs. fældende domme mv.) om overtrædelse af en række af straffelovens bestemmelser vedr. sædelighedsforbrydelser mod børn. Børneattesten indeholder oplysning om følgende typer af straffelovovertrædelser:

- Incest, samleje eller anden kønslig omgang med børn under 15 år
- Udbredelse eller besiddelse af børnepornografi
- Blufærdighedskrænkelser over for børn under 15 år.

Lovforslaget er en rammelov, dog således, at udkast til bekendtgørelser fra alle berørte 7 ministerier har været vedlagt lovforslaget som bilag og er endeligt udfærdiget i forbindelse med Folketingets vedtagelse af lovforslaget den 16. juni 2005.

Forsætlig overtrædelse af bestemmelserne i bekendtgørelserne kan straffes med bøde, dog ikke for så vidt angår offentlige forvaltningsmyndigheders overtrædelser.

Kulturministeriet har udarbejdet vejledninger om den efterfølgende håndtering af børneattester, herunder mulighederne for opbevaring og videregivelse af personoplysningerne i børneattesterne. Der er udarbejdet to vejledninger – en for håndtering af positive børneattester og en for håndtering af negative børneattester. Det skal sikres, at håndteringen af disse børneattester sker i overensstemmelse med persondataloven og straffeloven. Disse vejledninger vil blive udleveret af Rigspolitichefen sammen med børneattesterne ved lovens ikrafttræden den 1. juli 2005.

VII. Internationalt samarbejde og bistand

Politimæssigt samarbejde

Menneskehandel, herunder handel med børn og børneprostitution, er ligeledes et prioriteret område inden for det internationale politisamarbejde, herunder i Europol og inden for såvel det nordiske politi- og toldsamarbejde (PTN) som Østersø-samarbejdet vedrørende organiseret kriminalitet.

I PTN-regi er der således planlagt et tættere samarbejde mellem Danmark, Norge og Sverige med henblik på at drøfte arbejdsmetoder og konkrete efterforskningsmuligheder i sager vedrørende udnyttelse i forbindelse med prostitution.

I Europol fokuseres der særligt på indsatsen over for seksuel udnyttelse af mindreårige, og Europol arrangerer i den forbindelse undervisningsseminarer med henblik på at styrke medlemsstaternes effektivitet i kriminalitetsbekæmpelsen på dette område.

Inden for rammerne af Østersø-samarbejdet gennemføres løbende projekter, der fokuserer på menneskehandel med henblik på seksuel udnyttelse.

Rigspolitichefen indgår i et tæt internationalt samarbejde om bekæmpelse af IT-kriminalitet. Som led i dette samarbejde er der bl.a. taget initiativ til i en række lande, herunder i Danmark, at udpege døgnbetjente kontaktpunkter, så der hurtigt kan formidles kontakt mellem relevante politimyndigheder som led i efterforskningen af bl.a. strafbare forhold på Internettet.

Særligt i relation til bekæmpelse af børnepornografi er der etableret et tæt samarbejde mellem Rigspolitichefen og en række udenlandske samarbejdspartnere.

Samarbejdet indebærer bl.a., at Rigspolitichefen

- fungerer som nationalt kontaktpunkt for alle henvendelser fra internationale samarbejdspartnere, herunder Europol og Interpol,
- modtager efterforskningsoplæg fra udenlandske samarbejdspartnere, som viderefremmes til relevante politikredse,
- deltager i koordinerende efterforskningsmøder i udlandet,
- identificerer filer med børnepornografisk indhold samt opdaterer og koordinerer billeddatabaser,
- foretager koordinering med udenlandske myndigheder med henblik på opdatering af hashset (elektronisk fingeraftryk på kendt børnepornografisk materiale),
- deltager i internationale møder med henblik på etablering af en international billeddatabase vedrørende børnepornografi og med henblik på identifikation af ofre.

Internationalt samarbejde på andre områder

Regeringen har iværksat en større indsats i forhold til oparbejdelsen af et internationalt samarbejde.

NGO'en "Reden – stop kvindehandel", der yder assistance til de fleste handlede kvinder og børn i Danmark, har kontakt til ca. 100 organisationer i hele verden, men primært i Østeuropa. Dette samarbejde er iværksat for at hjælpe de kvinder, der er blevet handlet, til en god rehabilitering. Nogle af disse organisationer har på nuværende tidspunkt også erfaringer med rehabilitering af børn, som er blevet "solgt" til udlandet, og man forventer, at netværket ligeledes skal kunne hjælpe børn og unge, der er blevet handlet.

Socialministeriet deltager i Østersørådets børnearbejdsgruppe, der har handel med børn som et af fokusområderne. Arbejdsgruppen søger at koordinere den eksisterende indsats på området.

International bistand

Formålet med dansk udviklingsbistand er fattigdomsreduktion. Dermed bidrager en stor del af dansk udviklingsbistand til at eliminere de grundlæggende årsager som nævnt i protokollens artikel 10, stk. 3. I januar 2005 blev retningslinjer for børn og unge i dansk udviklingsbistand lanceret, hvilket bidrager til at fokusere mere direkte på børn og unge i dansk udviklingsarbejde og særligt inden for de sektorer, der er omfattet af 2015-Målene.

I det multilaterale arbejde er UNICEF en vigtig partner for Danmark i kampen for at forbedre børns levevilkår. UNICEF arbejder på grundlag af FN's Konvention om barnets rettigheder og koncentrerer sin indsats om fem hovedområder: Pigers uddannelse, tidlig udvikling for børn, vaccination, bekæmpelse af hiv/aids og beskyttelse af børn.

Den danske støtte til ILO har to fokusområder – bekæmpelse af børnearbejde og støtte til oprindelige folk. Med denne prioritering fokuseres støtten på de fattigste og mest udsatte befolkningsgrupper blandt både børn og voksne. Den danske støttede ILO-indsats mod børnearbejde tager sigte på progressiv udryddelse af børnearbejde med særligt fokus på udryddelse af de værste former for børnearbejde og tilvejebringelse af alternativer for børn og deres familier.

Under den danske bilaterale bistand udføres en række mindre projekter, der arbejder for børns rettigheder i Asien, Latinamerika og Afrika – eksempelvis i Indien, Indonesien, Nicaragua, Bolivia, Ghana, Benin og Uganda. En lang række af aktiviteterne i programsamarbejdslandene bidrager direkte eller indirekte til protokollens implementering.

Eksempelvis kan nævnes Mellemamerika. Dette gælder uddannelsessektorprogrammet i Nicaragua, som blandt andet rummer præventive indsatser, støtten til ombudsmandsinstitutionerne i Mellemamerika, herunder til den særlige ombudsmand for børns rettigheder i Nicaragua, støtten til IIDH (Det Interamerikanske Institut for Menneskerettigheder) og Det Interamerikanske System for Menneskerettigheder samt til en række fælles donorfonde i Nicaragua, Honduras og Guatemala, som bl.a. yder støtte til initiativer for at styrke børns rettigheder.

Et andet eksempel er et projekt i Ghana med det formål at befri og rehabilitere børneslaver. Programmet har indtil videre etableret 2 modtagelsesstationer og 3 rehabiliteringscentre. Til centrene er knyttet sundhedspleje, terapi og rådgivning.

I 2005 blev der igangsat et human trafficking program under Naboskabsprogrammet med det overordnede formål at støtte nationale myndigheder, internationale organisationer og NGO'er i Moldova, Ukraine og Hviderusland med at bekæmpe menneskehandel. Dette vil blive gjort ved at styrke og fremme forebyggelse af menneskehandel, retsvæsen samt beskytte og hjælpe ofre. Programmet løber 2005-2007 og har et samlet budget på 26,5 mio. kr.

Under Naboskabsprogrammet ydes også støtte til NGO-projekter, der fokuserer på bekæmpelse af trafficking. Støtten i 2003-2005 ydes gennem Dansk Røde Kors, Danish Doc Production og International Organisation for Migration.

Med afsæt i den nye strategi for Danmarks støtte til bekæmpelse af hiv/aids i udviklingslandene fra april 2005 vil man fra dansk side støtte forældrelose og andre sårbare børnegrupper.

De danskstøttede NGO-projekter omfatter dels direkte støtte til prostituerede gadebørn og børn, der har været udsat for seksuelle overgreb og trafficking (handel), herunder bevidstgørelse om børns rettigheder, dels støtte til projekter, der mere generelt skal forbedre børns levevilkår, bl.a. gennem forbedrede undervisningsmuligheder.

Udenrigsministeriet har indgået en rammeaftale med Red Barnet i årene 2003-2005 til gennemførelse af projekter med det formål at forbedre udsatte børns forhold og rettigheder i overensstemmelse med FN's konvention om barnets rettigheder. Andre dansk-støttede NGO-projekter indeholder også elementer af støtte til børn. I perioden 2003-2005 er der endvidere ydet ekstraordinære humanitære bidrag til indsatser, der også er rettet mod børn, der befinder sig i udsatte situationer, bl.a. som følge af oversvømmelser, tørke eller borgerkrig.

Også på andre områder af det udenrigspolitiske samarbejde arbejder Danmark for at forbedre børns livsvilkår; således har Danmark bakket aktivt op om, at der i OSCE regi udarbejdes et tillæg til OSCE's handlingsplan om bekæmpelse af menneskehandel (2003), der tager højde for børns særlige behov for beskyttelse og bistand i forbindelse med bekæmpelse af menneskehandel. En formel beslutning herom blev taget af ministrene fra de 55 deltagerstater på OSCE's ministerrådsmøde i Sofia i december 2004. Dette tillæg er nu under udarbejdelse.

VIII. Andre internationale instrumenter

Ud over den valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi har Danmark ratificeret bl.a. Europarådets konvention om IT-kriminalitet (Convention on Cybercrime) og FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet og protokollen vedrørende bekæmpelse af handel med mennesker, herunder særligt kvinder og børn. Endvidere er Danmark omfattet af EU-rammeafgørelse 2004/68/RIA af 22. december 2003 om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og EU-rammeafgørelse 2002/629/RIA af 19. juli 2002 om bekæmpelse af menneskehandel.